процесі виконання аудиторських завдань із надання гарантій і консультаційних послуг.

Література: 1. *Шишкин В. Ю.* Аудит и финансовый контроль [Текст] / Шишкин В. Ю. // Главбух. – 2008. –№3. – С. 17-24. **2.** *Каменська Т.* Основні напрями діяльності внутрішнього аудиту в системі управління /Каменська Т. // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – №7. – С. 40–43. **3.** *Сподарик В.* Внутрішній аудит: проблеми, методика та організація / В. Сподарик //Економічний аналіз. – 2010. – №6. – С. 503-505.

УДК 339.56

ПРИГАРІН Д.О., ШЕВЧЕНКО М.М., к.е.н., доц.

ПОБУДОВА ОРГАНІЗАЦІЙНИХ СТРУКТУР УПРАВЛІННЯ ЗЕД ПІДПРИЄМСТА

У даній публікації, розкрито основні принципи побудови організаційних структур управління ЗЕД підприємства. Виділено фактори, що визначають організаційну структуру управління, також розглянуто основні типи. Однією з важливих функцій управління ЗЕД підприємства є побудова ефективної організаційної структури. Це актуалізує більш глибоке дослідження принципів та факторів побудови організаційних структур управління ЗЕД підприємства.

В економічній літературі на сьогодні досить глибоко досліджено типи та принципи побудови організаційних структур управління в цілому на підприємствах. Цим питанням присвячено роботи таких науковців як С.С.Чехотін, О.А. Єрманський, П.А. Попов, Е.Ф. Размирович, О.А.Бугуцький, С.І.Дорогунцов, Є.Г. Панченко та ін. Але в той же час особливостям організаційних структур управління ЗЕД в літературі відведено значно менше уваги. Тому метою дослідження в даній роботі стало висвітлення принципів та підходів до побудови організаційних структур управління ЗЕД підприємства.

Ухвалюючи рішення про вихід на зарубіжні ринки, керівництво фірмою усвідомлює переваги і ризики, які таїть в собі зовнішньоекономічна діяльність, і здійснює програму заходів спеціальної підготовки, яка включає зокрема й побудову організаційної структури управління ЗЕД підприємства, адже ефективність здійснення ЗЕД на рівні підприємства значною мірою залежить саме від розробленої ринкової стратегії і адекватної до умов роботи структури управління.

На етапах підготовки, підписання і виконання основних контрактів підприємства, що беруть участь в зовнішньоекономічній діяльності, укладають значну кількість допоміжних контрактів з консультаційними фірмами, рекламними

агентствами, посередниками, транспортними і експедиторськими фірмами. Вони також здійснюють весь комплекс операцій з митними та іншими організаціями, що регулюють зовнішньоекономічну діяльність. Всі ці питання є основою діяльності організаційних структур управління ЗЕД. Організаційна структура управління ЗЕД підприємства залежить від методів виходу на зовнішні ринки. У зв'язку з цим можна виділити два варіанти: 1) безпосередній вихід на зовнішній ринок через власну зовнішньоторговельну фірму або відділ зовнішньоекономічних зв'язків; 2) вихід на зовнішній ринок за допомогою посередників. Слід зауважити, що організаційна структура управління ЗЕД на підприємствах України достатньо різноманітна. Разом з тим, можна виділити деякі їх загальні риси. Так, зовнішньоекономічний апарат вітчизняних підприємств в основному існує в двох формах:

1) відділ зовнішньоекономічних зв'язків (ВЗЕЗ) в рамках існуючого апарату управління. ВЗЕЗ включає наступні сектори: комерційний – забезпечує виконання зобов'язань за міжнародними угодами і контрактами, бере участь в підготовці і проведенні комерційних переговорів, організовує постачання згідно договору, контроль за їх виконанням, економічний – прогнозує і планує ЗЕД, аналізує ефективність експортно-імпортних операцій, контролює виконання, сектор маркетингу вивчає кон'юнктуру ринків, бере участь у визначенні експортних цін, розробці і здійсненні рекламних заходів, аналізі можливих партнерів, інженерно-технічний сектор вивчає діючі на світовому ринку технічні норми і стандарти, здійснює аналіз відповідності технічного рівня і якості продукції міжнародним стандартам, забезпечує технічне обслуговування експортної продукції, протокольний сектор організує протокольні заходи, прийом представників зарубіжних фірм. Дані сектори підкоряються начальнику ВЗЕЗ.

2) зовнішньоторговельні фірми (ЗТФ). Директор ЗТФ, як правило, підкоряється директору підприємства. Основними функціональними підрозділами ЗТФ є маркетингова і оперативно-комерційна служба. В міру розвитку ЗТФ виконання технічних і підготовчих операцій може бути передано централізованим створеним спеціалізованим службам, наприклад, група комерційних розрахунків, протокольна група та ін.

Вибір організаційної структури ЗЕД можливий тільки при зіставленні витрат підприємства на утримання ЗТФ і витрат підприємства при здійсненні ЗЕД за допомогою ВЗЕЗ. При цьому слід мати на увазі, що ефект діяльності ЗТФ відчувається тільки після декількох років її роботи. Організаційна структура ЗЕД повинна охоплювати процеси економічного життя підприємства: здійснення експортних, імпортних операцій, механізми та інструменти валютного регулювання, іноземні інвестиції, вільні економічні зони, міжнародні товарні ринки. Організаційна структура ЗЕД повинна допомагати при вирішенні питань:

розробка ринкової стратегії підприємства при виході на зовнішні ринки, проведення маркетингових досліджень на зовнішньому ринку, ціноутворення на зовнішньому ринку. В цілому ж, на формування управлінської структури ЗЕД підприємства роблять вплив різні чинники, особливо такі, як: розмір фірми, характер ЗЕД, рівень складності продукції і диверсифікації виробництва, рівень конкуренції на ринках приймаючих країн та ін.

Крім врахування цих факторів, при формуванні зовнішньоекономічних відділів повинні дотримуватися наступні основні принципи організаційної оптимізації: гнучкість, мобільність і адаптивність системи організації зовнішньоекономічної діяльності, яка найчастіше досягається за рахунок так званих тимчасових робочих груп або груп за проектом, що створюються з числа співробітників різних підрозділів для вирішення поточного, актуального завдання розвитку ЗЕД і підлягають розформовуванню після закінчення проекту і виконанні завдання, відносна простота структури, що дозволяє чітко побудувати організаційну схему управління і не допускає дублювання функцій, порушення і ускладнення логічності горизонтальних і вертикальних зв'язків, відповідність специфіці асортименту товарів, зайнятих в ЗЕД, відповідність специфіці зовнішніх ринків.

Таким чином, в даній роботі узагальнено принципи побудови організаційних структур управління ЗЕД підприємства та охарактеризовано їх основні типи: відділ зовнішньоекономічних зв'язків та зовнішньоторговельна фірма.

УДК 33.012.61-

ПРІСУХІНА С.Л.**, *ЧАЙКОВА О.І.*****,** к.е.н., доц.

ВИБІР МЕТОДІВ І ІНСТРУМЕНТІВ ВИХОДУ МСП НА ЗОВНІШНІЙ РИНОК

Включення України у світове господарство та створення в ній сприятливого інвестиційно-підприємницького клімату передбачає в тому числі необхідність розвитку малого підприємництва. У нашій країні останнім часом написано ряд наукових праць та дисертацій з цієї проблеми, проте вони часто носять загальний характер і дублюються. Нині дедалі важчим стає розмежування внутрішнього та зовнішнього ринків, яке каталізує лібералізація зовнішньоекономічної діяльності; відбувається зближення критеріїв народногосподарської та світової ефективності виробництва. Малий бізнес, який чутливо реагує на коливання зовнішньої та внутрішньої кон'юнктури, складає підґрунтя функціонування світової економіки,